

"Apolonovi dvori" (Dolazak Featona na očeve dvore)

Lasić, Ebony

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, The Academy of Arts Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:134:773371>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-09-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU

ODSJEK ZA STUDIJ LIKOVNE KULTURE

EBONY LASIĆ

APOLONOVI DVORI

(DOLAZAK FAETONA NA OČEVE DVORE)

ZAVRŠNI RAD

Mentori:

doc. art. Hrvoje Duvnjak

Goran Tvratković

Osijek, 2017.

Sadržaj

1. UVOD.....	3
2. TEHNIČKA IZVEDBA RADA.....	5
3. LIKOVI	6
4. APOLON.....	7
5. DAN	8
6. SATI	9
7. GODIŠNJA DOBA	10
8. KULTURNO OSVJEŠTENI VJEKOVI	11
9. ZAKLJUČAK	12
10. SAŽETAK	13
11. LITERATURA	14

1. UVOD

*„Kad sin Klimenin po stazi, što polako diže se, amo
Dođe te u kuću oca, o kojem dvoumi, stupi,
Odmah upravi korak spram očeva lica, al' stade
On podaleko, jer sjaja podnositi izbliza nije
Mogao. – Sjedi Feb u grimizno ruho obučen
Na svom prijestolju, što se smaragdima jasnijem blista.
Dan i Mjesec mu stoji i Godina s l'jeva i s desna,
Stoje Vijekovi tu i u jednakim razmacima Ure.
Mlado Proljeće stoji s vijencem cv'jeća na glavi,
Stoji i golo Ljeto vijence od klasja držec,
Stoji i Jesen prljava sva od t'ještenog grožđa,
Tu je i ledena Zima sijede i čupave kose.“¹*

Dok sam čitala Ovidijeve Metamorfoze ovaj me prizor opkolio. Mogla sam vidjeti svakog od likova kako stoje predamnom okupani Apolonovom svjetlošću. Blještavi prizor je morao preći u djelo. U pokušaju da ga se učini utiskujućim za promatrača kao što je bio u trenutku za mene, morao je proći mnoge pripreme, adaptacije te faze koje bi dovele do trenutka kada se možemo naći rame uz rame s Faetonom. Rad u potpunosti vjerno obuhvaća stihove prikazujući svakog navedenog lika iz teksta. Kako nema opisa prostora u kojem se nalaze, prema vlastitoj sam želji i uz pomoć nekih mitoloških opisa sastavila pozornicu na kojoj se nalaze. Već navedeni Ovidijev stih puni je sažetak kojeg slika pokušava predstaviti.

Unatoč sljepljujućem blještavilu koje obuhvaća cijeli prizor, na slici se prikazuju atributi svakoga lika da ga se može što brže i točnije prepoznati u želji da bude jasan kao riječ.

¹ Ovidije Publije Nazon, *Metamorfoze*, drugo pjevanje, str. 27, stih 19-31

Što sam duže iščitavala i upoznavala se sa likovima iz prizora to su postajali kompliciraniji i počeli dobivati više značenja od samo jednoga. Unatoč želji da se odmaknem od stiha koji je nametao točnost i preciznost već opisanog, morala sam mu se prilagoditi. Njegove granice u meni su rasle kao kreativnost, te mi podarile ideje kojima mogu ispuniti i svoje i njegove želje. Sati više nisu morali stajati u vrsti ispred Apolona, podest za tron više nije morao biti samo stepenište, a Vjekovi su se udružili sa kulturnim razdobljima.

2. TEHNIČKA IZVEDBA RADA

Rad je izrađen klasičnom slikarskom tehnikom, uljem na platnu. Dimenzije rada nikako nisu mogle biti manje od 2 metra u visinu i 4 metra u dužinu. Da je manje ne bi se s Olimpa vidjelo. Platno žutice je preparirano tutkalom od zečje kože i gessom – akrilnom preparaturom. Unatoč prvotnom planu da sve sa početno planirane skice prenesem na platno, ukazala mi se čar skiciranja i planiranja na samome platnu. Pitanje je bilo dočaravanja prizora na zadanom formatu, a da kompozicija ostaje ispunjena. Nakon dužeg vremena borbe s formatom ipak sam odustala od prilagođavanja slike skici. Skica je postupno postajala slika.

Cijeli rad je bio zarobljen kao prizor u mojoj glavi, pa nisam imala mogućnosti izrađivati žive motive. Kako bih barem mogla prostor doživjeti bolje izradila sam maketu koja je trebala poslužiti za izradu prostora. Radeći na maketi uvidjela sam pogrešku prvotnog plana; linearan postav stupova u pozadini, te da podest u centru slike bude kvadratičan. Njega sam zamijenila ovalnim podestom koji je otvorio nov kružni prostor ispod trona. Time sam dobila također na prostoru za figure Sati. Od podesta sam preostale figure podijelila u dva prednja plana u parovima po dvoje, osim desnog prvog plana u kojemu su tri figure. Stupovi u pozadini su postavljeni ovalno kako bi nastavili pratiti polukružne oblike koji dominiraju kompozicijom, a tada su zadobili i novi izgled kao statue. Pozadina je i dalje prekrivala najveći dio slike pa je zahtijevala finiju dinamičnost, ali da zadrži osjećaj arhitekture i održi prozračnost i otvoren prostor u isto vrijeme. Za rješenje su najbolje poslužili masivni zidovi oblaka.

Mnogo zahvalnije rješenje za kompoziciju koja predstavlja takvu temu bi bio posredičan, teatralni prikaz kojeg bih za primjer uzela Bukovčevo djelo *Hrvatski preporod*. Ona daje pregledniji i skladniji odnos između likova, a time zahvalniji i zanimljiviji prostor za prikazivanje arhitekture i ostalih dekorativnih elemenata. Međutim, kao što sam prije napomenula, kako bih održala dosljednost teksta po kojemu radim i u želji da zadržim promatrača na mjestu zaslijepljenog Faetona, promjenu nisam uzimala kao opciju.

3. LIKOVI

Kako sam napomenula u uvodu, likovi su u svojim početcima bili vrlo jednostavni. Trebali su prikazivati točno ono što jesu u tekstu. Prvi koji su potakli promjenu u pristupu likovima bili su Vjekovi. Prvo mi je pitanje bilo koju podjelu na vjekove da uzmem? Koliko ih je? Koja razdoblja obuhvaćaju? A što je najbitnije, kako da svakog od likova prikažem da budu jasni?

4. APOLON

Pregledavala sam mnogobrojne reprodukcije Feba Apolona koje su izrađivali i stariji i noviji majstori, no koji je od njih bio moj Apolon? On je za mene i za moj rad bio najviša točka, udaljen, čak nedostižan i nedodirljiv. Netko tko je nepokolebljiv i čvrst, a ipak samo mladić vedra srca. Morao je biti čovječan, kao i svi bogovi Olimpa. Apolon tamne kose sa mladićki oblikovanom bradicom u ležernom položaju na svom tronu postao je moja personifikacija boga sunca. Dalje je bilo potrebno prikazati pripadajuće atribute koje Apolon nosi i tako je dobio na glavi lovorov vijenac, koji vuče korijene iz mita njegove ljubavi prema Dafne (njezin prikaz je u kipovima okolo podesta) i grimizno ruho. Njegovo je prijestolje bio izazov za sebe, jer ga se moralo vidjeti unatoč blještavilu kojeg je centar sam Apolon i morao je sjajiti smaragdima. Kreativno rješenje za njegov problem je bilo pretvaranje prijestolja u monumentalni smaragd, kao onaj tek izvađen iz kamena i postavljen kao tron.

5. DAN

Dan je oblikovan tako da bude najbliži Suncu jer bez njega nema niti Dana. Dan je postao zavodljiva djevojka duge kose koja sjedi s desna Apolonu (lijeva strana na slici), naginjući se prema njemu traži njegovu naklonost.

6. SATI

Sati su prikazani kao dječje figure raspoređene po podestu da bih dobila primamljivi kružni oblik sata. Takav krug morao je biti prekinut kako bih smjestila 12-ti sat koji bi u istom trenutku trebao biti i podne i ponoć. On je smješten na središnjem djelu stepeništa držeći Mjesec u krilu kao simbol ponoći i jako se zakrećući prema Apolonu aludirajući na podne. Prvi sat, tj 1 sat je smješten pored Apolona u drugom smjeru simbolike – gledala sam na njega kao na najmlađe dijete, automatski povezano s novim rođenjem, novim ciklusom vremena/sata pa je smješten istočno od Apolona, kao simbol izlaska Sunca. Drugi, treći, četvrti i peti sat postavljeni su vrlo jednostavno, slijedeći zadanu polukružnu kompoziciju koja je diktirana onima koje sam istakla kao najbitnije. Jedan od takvih likova bio je i šesti sat koji je samo dno sata i stoji ispod dvanaestog sata. Razmišljajući o njemu, kako bih ga prikazala i kakav je zapravo šesti sat, došao je do stanja koje ga opisuju kao bezbrižnog i veselog, ali više u smislu pristojnosti i osjećaja pozirajućeg pozdrava pridošlicama. Tako je zauzeo nizak sjedeći položaj i podbočenu glavu pokazujući tek blagi interes za uljeza koji postaje promatrač. Kao sati sa desne strane podesta od šestoga sata se u polukrug penju sedmi, osmi, deveti, deseti i jedanaesti sat.

Podest je otvarao tolike nove prilike i značenje za dječje figure. Stepunica je do Apolona bilo 8 i tako sam ih iskoristila da bih od njih napravila putanje planeta sunčeva sustava pa su sada neki od sati morali preuzeti ulogu i planeta koji po ovalnom podestu kruže okolo Sunca. Prvi sat i prvi od Sunca (Apolona) stoji Merkur, zatim Venera s druge strane. Zemlja je 12-ti sat jer je kod njega Mjesec i nalazi se na optimalnoj udaljenosti od Apolona. U širokom pojasu su raspoređeni ostali planeti; Mars, Jupiter, Saturn, Uran; svi prikazani u pripadajućim bojama svojih planeta i na kraju najudaljeniji nam Neptun na slici je nama najbliži šesti sat.

7. GODIŠNJA DOBA

Godišnja su doba nešto objektivniji likovi i njima je trebala nešto jača personalizacija. Početna je ideja bila da ih ostavim u grupi, da ih postavim zajedno. Kako sam osobno dio opisa:

„Dan i Mjesec mu stoji i Godina s l'jeva i s desna“

shvatila kao zbrku mnogih osoba koje stoje naokolo a ne točno s lijeva i s desna, počela sam i ostale likove svrstavati gdje im je po meni bilo estetski prihvatljivo mjesto. Ljeto je kao u navodu golo i uživa u toplini sunca koje ono daje i stoji sa desne strane kraja podesta kojemu se približava. Uhvaćena je u trenutku kako zapravo ispušta vijence klasja da bi se skinula i krenula prema Apolonu hipnotizirana njegovom ljepotom. Ono se predaje bez zadržke dok iza nje stoji Proljeće sa velikim vijencem cvijeća na glavi i žurno pokušava uhvatiti Ljeto koje je u transu i kao da nije svjesno što radi. Tek sa druge strane dvorane možemo na lijevom prvom planu vidjeti Zimu i Jesen u čudnim odnosima. Zimi je jednostavno prevruće na Apolonovu dvoru i postaje jeko razdražljiva i mrzovoljna dok joj Jesen ne olakšava situaciju. Zima se pokušava ogrnuti svojim zimskim pokrivačem kako bi se zaštitila od Sunca dok ju Jesen u tome ometa svojim pijanim zadirivanjem. Jesen je kao i u tekstualnom opisu zaprljana tiještenjem grožđa i vrlo vjerojatno opijena nedavnim susretom sa Dionizom.

Godina je ovdje dio njihove priče, jer se godina i njezin ciklus osjeti kroz njihove vremenske promjene. Ogoljena i bez nekih karakteristika ona ih tek položajem povezuje. Godina je namještena tako da svojim tijelom stvara trokutast oblik i pogledom hvata Ljeto i Proljeće dok se tijelom usmjerava i uzdignutim stopalom prema Zimi i Jeseni.

8. KULTURNO OSVJEŠTENI VJEKOVI

Pošto se radi o grčkoj mitologiji vjekove sam podijelila po Hesiodovoj podjeli na 5 doba, a to su: zlatno, srebrno, brončano, herojsko i lažno. Takva mi se podjela najviše svidjela zbog česte ljudske tendencije da gledamo na prošlost i protekla vremena kao nešto bolje no što imamo sada, dok najčešće sadašnjicu gledamo kao doba u kojem raste stopa kriminala, približavamo se kraju svijeta i slične konotacije. To je, iako nastala oko 5. stoljeća, najilustrativnija podjela čak i današnjeg doba. Time sam dobila pet figura koje nose jednostavne simbole na sebi, jer su uglavnom plemeniti metali. Samo treba iskoristiti njih da bih prikazala neki od tih vjekova. Tražeći ipak neki bolji razlog i smisao da prikažem i vjekove i da njihovi prikazi budu zanimljiviji, sjetila sam se povijesti umjetnosti i grčkih kulturnih razdoblja. Kao i Doba bilo ih je 5, ako podijelimo egejsku kulturnu na minojsku i mikensku. Osim dva navedena razdoblja tu su još arhaisko, klasično i helenističko razdoblje. Kronološki sam ih povezala u jedinstvenu figuru doba/razdoblja i tako su nastali: zlatno-minojsko doba, srebrno-mikensko, brončano-arhaisko, herojsko-klasično i lažno-helenističko doba ili vijek. Tako redom ih vidimo na slici; kao treća figura s lijeva stoji figura sa zlatnim rogovima i jarko žutom tkaninom, a predstavlja minojsku kulturu, bikovim rogovima podsjećajući na mit o kralju Minosu i njegovu minotauru. Odmah do nje stoji Mikenjanka koja na sebi nosi srebrne ukrase, jer su mikenjani bili bogat ratnički narod, pa je i ona sama prikazana kao snažna žena koja ponosno korača uzdignute glave. Ostali vjekovi su u prvom planu na desnoj strani. S lijeva na desno tu je arhaisko-brončano doba koje resi karakteristični arhaiski smiješak i odjeća brončane boje. Desno od nje samouvjereno stoji heroína Atalanta predstavljajući klasično razdoblje, obučena je po uzoru na Artemidu, svoji zaštitnicu i nosi luk sa sobom. Zadnja od vjekova i prva s desne strane je djevojka u dramatičnom položaju sa nevidljivim ruhom. Predstavljajući helenističko razdoblje zauzima dramatičnu pozu i lažno doba noseći nepostojeću odjeću, kao kralj u bajci „*Carevo novo ruho*“.

9. ZAKLJUČAK

Kako zapravo zaključiti već stihom, poezijom, zaključen rad? Moje neiskustvo i ovako veliki format u kombinaciji sa temom rada bio je uvelike razaran. Rad se iz dana u dan mijenjao i nastajao mnogo puta ispočetka. Tražio se koliko sam i ja u želji da pokažemo ono malo hrabrosti koja je ostala za sve već prikazano, promišljeno i napravljeno kroz naš dug vijek. Ništa novo, samo pokušaj da znam da mogu, da je to još uvijek ono što želim.

Dugo sam čekala na njega, na onaj grč i bol zbog straha, na očaj iz žudnje da me kist i potez samo još jednom posluže, jer u vlastitu ruku više ne vjerujem.

10. SAŽETAK

Pismeni završni rad napisan je na temu izrađenog završnog rada „*Apolonovi dvori*“ koji je bio inspiriran komadom iz Ovidijevih *Metamorfoza*. Osobna mašta potpomognuta stihovima iz davnina, prešla je u slikarski rad, kako bih izrazila vlastito divljenje prema prizoru doživljenom kroz Faetonove oči.

KLJUČNE RIJEČI: Apolon, vjekovi, sati, personifikacije, grčka mitologija, slikarstvo, godišnja doba, kompozicija, grčka kulturna razdoblja

11. LITERATURA

1. *Mitologija: mitovi legende i vjerovanja*, Dušević & Kršovnik, Rijeka, 2004.
2. Predrag Vranicki, *Filozofija historije; knjiga I.: Od antike do kraja devetnaestog stoljeća*, Golden marketing, Zagreb, 2001.
3. Publije Ovidije Nazon, *Metamorfoze*, http://gimnazija-sb.com/portal/wp-content/uploads/2015/02/ovidije_metamorfoze.pdf, 13.9.2017.
4. *Umjetnost: velika ilustrirana enciklopedija*, Mozaik knjiga, 2012.